

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 28/2008 vp

Valtioneuvoston selvitys komission ehdotuksesta asetukseksi yhteisen konsuliohjeen (CCI) osamuutoksista

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 30 päivänä toukokuuta 2008 lähettänyt jatkokirjelmän 1. UM 26.05.2008 asiassa E 83/2006 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- yksikönpäällikkö, lähetystöneuvos Hilikka Nenonen, ulkoasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
— oikeusministeriö
— sisäasiainministeriö.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon HaVL 41/2006 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Komission ehdotuksen mukaan asetuksessa yhteisen konsuliohjeen (CCI) osamuutoksista säädettäisiin ensinnäkin jäsenvaltioiden keskinäisestä rajoitetusta edustautumisesta viisumihakemusten ja biometrinen tunnistusten vastaanottamisessa. Tämä muutos mahdollistaisi yhteisten viisumikeskusten perustamisen.

Asetusehdotuksessa säädettäisiin myös biometrinen tunnistusten keräämisestä viisuminhakijoilta. Hakijoilta vaadittaisiin valokuva ja kymmenen sormenjälkeä, jotka tallennettaisiin toimivaltaisten viranomaisten toimesta VIS-järjestelmään. Sormenjälkien antamisesta olisivat vapautettuja alle 6-vuotiaat lapset sekä sellaiset henkilöt, joilta sormenjälkien ottaminen on fyysisesti mahdotonta. Biometriset tunnistukset säi-

lyisivät VIS-järjestelmässä 48 kuukautta, joiden aikana hakija voisi hakea uutta viisumia jättämättä uusia tunnistuksia.

Jäsenvaltioille annettaisiin mahdollisuus kansallisesti säätää poikkeuksista, jotka koskisivat biometrinen tunnistusten keräämistä diplomaatti-, virka- ja erityispassin haltijoilta.

Asetusehdotus mahdollistaisi myös ulkopuolisten palveluntarjoajien käyttämisen viisumihakemusten vastaanottamisessa ja biometrinen tunnistusten keräämisessä. Ulkoistamisen sallimisen edellytyksenä olisi, ettei paikallisista olosuhteista johtuen olisi mahdollista varustaa jäsenvaltion omaa edustustoa biometrinen tunnistusten keräämiseen tarkoitettuilla laitteilla tai perustaa yhteistä viisumitoimipistettä (CAC). Lopullinen päätösvalta viisumiasioissa säilyisi

edelleen jäsenvaltiolla itsellään, eikä ulkopuolilla palveluntarjoajilla olisi mahdollisuutta vaikuttaa päätökseen tai saada tietoja VIS-järjestelmästä.

Valtioneuvoston kanta

Suomi on katsonut voivansa yhtyä puheenjohtajamaan asiakirjassa 9153/08 esittämään kompromissiesitykseen, jota käsiteltiin Scifassa 20.5.2008. Komiteassa asiakirjakäsittelyssä jäi keskeisesti auki kaksi asiaa.

Palvelumaksun periminen

Jäsenmaat ovat erimielisiä palvelumaksun perimisestä viisuminhakijalta normaalin viisumikäsittelymaksun lisäksi, mikäli viisumitoimintoja ulkoistetaan. Suomi on katsonut, että ulkoistamisesta tulee voida periä asiakkaalta palvelumaksu, mikäli ulkoistamista käytetään. Ulkoistamisena pidetään esimerkiksi viisumin käsittelymaksun perimistä pankin kautta, ja Suomi on katsonut, että on yleinen tapa, että pankki perii

oman palvelumaksunsa. Suomi on kuitenkin pitänyt tärkeänä, että paikallisessa konsuliyhteistyössä palvelumaksujen hinnat voitaisiin pitää mahdollisimman matalina ja että ne voitaisiin harmonisoida jäsenmaiden kesken niin, että ns. visa shopping -ilmiötä voitaisiin torjua.

Biometrinen tunnistaminen

Biometrinen tunnistaminen eli käytännössä sormenjälkien osalta keskeinen avoin kysymys on se, voidaanko 6—12-vuotiailta lapsilta kerättyjä sormenjälkiä käyttää tunnistamistarkoitukseen (identifiointi) vaiko vain niin sanottuun 1—1-varmistukseen (verifiointi). Suomi on kannattanut mahdollisuutta käyttää biometrisiä tunnistamistarkoituksiin, mutta on valmis hyväksymään myös verifiointi-periaatteen, sillä komission ja erityisesti Euroopan parlamentin uskotaan viimeiseen asti vastustavan identifiointi-periaatetta. Puheenjohtajamaa on ilmoittanut vievänsä asian vielä kerran parlamentin tarkasteltavaksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Yleisen konsuliohjeen (CCI) osamuutoksista annettavan asetuksen hyväksyminen ja voimaantulo ovat edellytys yhteisen viisumitietojärjestelmän käyttöönotolle suunnitellun aikataulun mukaisesti toukokuussa 2009 sekä biometrinen tunnistaminen keräämiselle viisuminhakijoilta. Asetus hyväksytään yhteispäätösmenettelyssä Euroopan parlamentin kanssa. Parlamentin kanssa neuvoteltaessa on ollut kaksi keskeistä asiakokonaisuutta, joista ei ole päästy yhteisymmärrykseen. Nämä ovat palvelumaksun periminen viisuminhakijalta normaalin viisumikäsittelymaksun lisäksi, mikäli viisumitoimintoja ulkoistetaan, ja se, voidaanko 6—12-vuotiailta lapsilta kerättyjä sormenjälkiä käyttää tunnistamiseen.

Biometrinen tunnistaminen

Valiokunta tähdentää maahan tuloon ja maassa oleskeluun oikeuttavien asiakirjojen luotettavuuden tärkeyttä. Biometrinen tunnistaminen tulee olla yhteneväisiä tällaisissa asiakirjoissa (HaVL 44/2006 vp). Näillä tunnistamistiedoilla parannetaan asiakirjojen luotettavuutta sekä samalla torjutaan muun muassa ihmiskauppaa, laitonta maahanmuuttoa ja laitonta maassa oleskelua.

Valiokunta pitää perusteltuna, että myös 6—12-vuotiailta lapsilta kerättyjä sormenjälkiä voidaan käyttää heidän tunnistamiseensa. Valiokunta katsoo kuitenkin voivansa hyväksyä myös kompromissiehdotuksen biometrinen tunnistaminen käyttämisestä ainoastaan verifiointiin, mikäli asiassa ei muutoin saavuteta yhteisymmärrystä Euroopan parlamentin kanssa.

Ulkopuoliset palveluntarjoajat

Asetusehdotus mahdollistaa myös ulkopuolisten palveluntarjoajien käyttämisen viisumihakemusten vastaanottamisessa ja biometrinen tunnistamisen keräämisessä. Viisuminhakijalta perittäisiin tällöin palvelumaksu normaalin viisumihakemaksun lisäksi. Asetus ei velvoittaisi ulkoistamiseen. Lopullinen päätösvalta viisumiasioissa säilyisi edelleen jäsenvaltiolla itsellään. Hallintovaliokunta hyväksyy mahdollisuuden periä palvelumaksua, jos palveluntarjonta on ulkoistettu. Itse ulkoistamiseen valiokunta suhtautuu varauksellisesti. Ulkopuolisten palveluntarjoajien käyttäminen ei vapauta jäsenvaltioita velvollisuudesta noudattaa viisumihakemusten käsittelyä koskevia tietosuoja- ja tietoturvasääntöjä. Viisumipalveluiden mahdollisen ulkoistamisen yhteydessä on tietojen turvallisuuteen — etenkin biometrinen tietojen käsittelyssä — kiinnitettävä erityistä huomiota.

luiden käyttäminen ei vapauta jäsenvaltioita velvollisuudesta noudattaa viisumihakemusten käsittelyä koskevia tietosuoja- ja tietoturvasääntöjä. Viisumipalveluiden mahdollisen ulkoistamisen yhteydessä on tietojen turvallisuuteen — etenkin biometrinen tietojen käsittelyssä — kiinnitettävä erityistä huomiota.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tapani Tölli /kesk
vpj. Tapani Mäkinen /kok
jäsen. Thomas Blomqvist /r
Maarit Feldt-Ranta /sd
Rakel Hiltunen /sd
Heli Järvinen /vihr
Elsi Katainen /kesk
Timo Korhonen /kesk

Valto Koski /sd
Outi Mäkelä /kok
Petri Pihlajaniemi /kok
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Lenita Toivakka /kok
Unto Valpas /vas
Tuula Väättäinen /sd
vjäs. Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Sivonen .